

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Hodnoticí zpráva o dopadu projektu v lokalitě

Bruntál

Lenka Hadarová

Únor 2021

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání v rámci projektu „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“, reg. č. projektu CZ.02.3.62/0.0/0.0/15_001/0000586.
Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Agentura
pro sociální začleňování

Obsah

Obsah	2
Seznam obrazových příloh	2
Seznam tabulek.....	2
Seznam grafů.....	2
1. Seznam použitých zkratk.....	3
2. Manažerské shrnutí.....	4
3. Základní terminologie	5
3.1 Sociální vyloučení	6
4. Metodologie a cílová skupina	7
5. Limity evaluace	10
6. Popis výchozího stavu vzdělávacího systému a kontextu v lokalitě Bruntál	12
7. Zhodnocení cílů MPI a jejich naplnění	14
8. Zhodnocení rizik při plnění cílů (obecná rizika i konkrétní rizika v řešené lokalitě)	27
9. Výsledný stav vzdělávacího systému a doporučení do budoucna	28
10. Zdroje a literatura.....	31

Seznam obrazových příloh

Obrázek 1 - Postup při stanovování výsledků intervencí.....	9
---	---

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Vedlejší evaluační otázky a ukazatele.....	9
Tabulka 2 - Harmonogram hodnocení výsledků spolupráce.....	10
Tabulka 3 - Podíl identifikovaných žáků a žaček na školách a předčasné odchody	14
Tabulka 4 - Velikost úvazku pedagogických pracovníků v ZŠ	14
Tabulka 5 - Přehled projektů v Bruntálu, které řeší inkluzivní vzdělávání	16
Tabulka 6 - Zhodnocení cílů MPI a jejich naplnění.....	16
Tabulka 7 – Doporučení pro lokalitu Bruntál	29

Seznam grafů

Graf 1 - Poměr dětí, které nově nastoupily do MŠ v 5 letech.....	13
---	----

1. Seznam použitých zkratek

ASZ	Agentura pro sociální začleňování (odbor Ministerstva pro místní rozvoj ČR)
CDM	Centrum dětí a mládeže
ČSÚ	Český statistický úřad
ČŠI	Česká školní inspekce
DVPP	další vzdělávání pedagogických pracovníků
IKV	inkluzivní a kvalitní vzdělávání
KPSVL	Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám
KŽV	odlišné kulturní prostředí nebo jiné životní podmínky dítěte
LMP	lehké mentální postižení
MAS	Místní akční skupina
MPI	Místní plán inkluze
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
MÚ	městský úřad
NNO	nevládní nezisková organizace
NZDM	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
OPZ	Operační program Zaměstnanost
ORP	obec s rozšířenou působností
OSPOD	odbor sociálně právní ochrany dětí
PO	podpůrné opatření
PPP	pedagogicko-psychologická poradna
PŠD	povinná školní docházka
SAS	sociálně aktivizační služby
SASRD	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SPC	speciálně pedagogické centrum
SPSZ	Strategický plán sociálního začleňování
SŠ	střední škola
SVL	sociálně vyloučená lokalita/lokality
SVP	speciální vzdělávací potřeby
ŠZ	Školský zákon
ZŠ	základní škola

2. Manažerské shrnutí

Následující zpráva předkládá výsledky zhodnocení spolupráce Agentury pro sociální začleňování (ASZ) s městem Bruntál v letech 2017-2020 na základě analýzy výstupů a výsledků implementace Místního plánu inkluze ve vzdělávání Bruntál 2017-2020 (MPI)¹. Ve zprávě je evaluována realizace naplánovaných opatření a dosahování strategických cílů s ohledem na jejich dopad na stav vzdělávání v obci. Cílem zprávy je popsat efekt jednotlivých opatření a jejich vliv na dosažení plánovaných dopadů a poskytnout zpětnou vazbu partnerům v lokalitě, ASZ, ale také poskytovateli podpory a tvůrcům národních sociálních politik. Výsledky zprávy jsou využitelné pro nastavování dalších intervencí v oblasti vzdělávání a sociálního začleňování ve městě Bruntál.

Fungování pracovní skupiny a vnímání ASZ v lokalitě je věnována zpráva Hodnocení kvality spolupráce. Evaluace probíhala od května 2020 a kvůli pandemii onemocnění Covid-19 a souvisejícím překážkám v práci v terénu byla dokončena až v únoru 2021.

Nejzásadnější v hodnocení dopadů v Bruntálu vidím slabou provázanost místních aktérů a slabou podporu pozitivních vztahů. To do velké míry ovlivnilo naplňování strategických cílů. Z aktivit naplánovaných v MPI se nedaří plnit zejména vznik platformy pro sdílení, vznik pozice koordinátora inkluze nebo workshopy pro rozvoj spolupráce, vznik pozice facilitátora, sledování klimatu školy. Jde o aktivity k dosažení strategického cíle podpory provázanosti relevantních aktérů ve vzdělávání a podpory pozitivních vztahů. Chybí také opatření na podporu rodičů dětí, u kterých přetrvává vysoká nedůvěra k institucím. Nedaří se koordinovaně plánovat aktivity pro rozvoj rodičovských kompetencí. Zatím také nevzniklo předškolní centrum ani nová služba včasné péče o rodiny s dětmi předškolního věku. Některé z těchto aktivit by však měly být realizovány projektem *Úspěch zaručen*, který podal MAS Hrubý Jeseník a jenž byl podpořen v září 2020. Z důvodu opatření v rámci pandemie onemocnění Covid-19 měl projekt pomalý start. Mnoho aktivit v době evaluace ještě nebylo realizováno, a proto nebylo možné je hodnotit.

Důležitá byla také úspěšnost a neúspěšnost v podávání projektů, jejichž aktivity měly strategické cíle naplňovat. Jeden projekt se bohužel nepodařilo podat. Pro NNO, které chtěly o projekty žádat, to bylo administrativně a personálně náročné. Mnohé plánované aktivity se dostaly do zmíněného projektu *Úspěch zaručen*. Jako důležitý lze hodnotit projekt *Vím, kam mám jít*, který byl podpořen v září 2019. Také díky tomuto projektu se daří naplňovat strategický cíl snížení školní neúspěšnost a podpory dalšího vzdělávání. Projekt primárně pomáhá v prevenci školní neúspěšnosti svými aktivitami doučování a kariérového poradenství. Doporučit lze, aby se aktivity kariérového poradenství rozšířily už na žáky prvního stupně ZŠ. Doučování v lokalitě zabezpečují dvě NNO ve svých prostorech. Školy si spolupráci pochvalují, u jedné ZŠ je také viditelný pokles v předčasných odchodech ze školy.

¹ Městský úřad Bruntál (2017). Místní plán inkluze ve vzdělávání Bruntál. 2017-2020.

Důležitým aktérem v Bruntálu v oblasti vzdělávání je také NNO EUROTOPIA.CZ, o.p.s. Daří se jí organizovat aktivity na rozvoj rodičovských kompetencí ve formě zážitkových pobytů či seminářů, které financuje z OPZ nebo jiných operačních programů či z nadačních fondů. Jejich služby jsou však omezené jak personálně, tak kapacitně. Ze strany města chybí větší podpora a koordinovaný přístup k těmto aktivitám. Město se však dlouhodobě potýká s personálním nedostatkem a různorodým přístupem k inkluzi.

Celkově lze hodnotit, že v městě Bruntál chybí aktivní podpora ze strany vedení města. Město by mohlo zvážit vytvoření pozice koordinátora pro školy a platformy pro sdílení. Tato pozice a platforma by také mohla pomoci v síťování všech místních aktérů v oblasti vzdělávání a v budování pozitivních vztahů vůči IKV. Důležité je také soustředit se na školní zralost dětí a rozvoj rodičovských kompetencí. Pomoci by mohlo zřízení předškolního centra nebo pozice terénního pracovníka pro práci s komunitou a také podpora SASRD. V Bruntálu by měli pokračovat v dobře nadstaveném kariérovém poradenství a doučování žáků. Tyto služby by však měly mít koordinovaný charakter a být dostupné pro ty, kdo je potřebují.

3. Základní terminologie

Agentura pro sociální začleňování, která je jedním z odborů Ministerstva pro místní rozvoj ČR, byla v roce 2008 ustavena jako ústřední nástroj státní správy pro řešení sociálního začleňování. Jejím dvěma základními úkoly je zajištění podpory obcím v procesu sociální integrace a odborná koordinace řešení sociálního vyloučení na národní úrovni. ASZ podporuje obce a města v tom, aby mohly plnit svoji funkci v zajišťování rovného přístupu ke vzdělávání, bydlení, zaměstnání, zdravotní péči a dalším zdrojům a institucím všem svým občanům bez ohledu na jejich sociální status.

Základním nástrojem ASZ při řešení sociálního vyloučení v konkrétní obci je **síťování a propojování relevantních místních aktérů**, které je nezbytným předpokladem pro implementaci integračních procesů. K tomu slouží tzv. **lokální partnerství** (LP), platforma, v jejímž rámci se koordinovaně řeší jednotlivé problematické oblasti prostřednictvím vytčení strategických cílů a naplňování konkrétních opatření pro jejich naplňování. Obec vytváří ve spolupráci s pracovní skupinou pro vzdělávání a zástupci ASZ (lokální konzultant a konzultant pro inkluzivní vzdělávání) **Místní plán inkluze v oblasti vzdělávání** (dále jen MPI).

Cílem MPI je systematizace opatření na podporu inkluzivního vzdělávání v obci v rámci místní vzdělávací soustavy. Plán je vypracován na dobu 3 let. Návrh plánu obsahuje identifikaci problémů v oblasti inkluzivního vzdělávání a rámcový návrh možných opatření řešících daný problém. Opatření přijatá v rámci MPI řeší především problematiku zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků s potřebou podpůrných opatření, zejména zvýšení kvality vzdělávání dětí a žáků socioekonomicky znevýhodněných a pocházejících z odlišného kulturního prostředí, tj. dětí a žáků žijících v sociálně vyloučených lokalitách či ohrožených sociálním vyloučením, a problematiku desegregace škol. V návaznosti na desegregaci škol a kvalitu vzdělávání

zmíněných cílových skupin může MPI obsahovat opatření zaměřená na kapacity škol a školských zařízení vyplývající z potřeb území s ohledem na cílové skupiny.

MPI je zpracován v kontextu předpokládaného demografického a sociálně ekonomického vývoje a s ohledem na efektivitu vzdělávací soustavy v místě s ohledem na počty výše zmíněných skupin. Pro nastavení opatření také slouží analýza místní vzdělávací sítě, která popisuje místní vzdělávací síť jak kvalitativně, tak kvantitativně; jsou zjišťovány systémové bariéry v přístupu ke vzdělávání a navrhována opatření na jejich překonávání.

ASZ dlouhodobě odborně mapuje problém sociálního vyloučení a možnosti jeho řešení a snaží se o rozšíření sociálně inkluzivního diskurzu. V lokálních samosprávách působí ve prospěch implementace nových způsobů práce představovaných především propojením, koordinací a aktivizací místních aktérů. Sociální problémy se snaží pojmenovávat přesně, v celé jejich šíři a s ohledem na jejich příčiny, čímž umožňuje změnu vnímání problémů aktéry místní sociální politiky. Může poskytnout alternativu k segregáčním a restriktivním praktikám, v nichž řada lokálních politiků vidí jediný nástroj řešení.

V rámci své práce však ASZ naráží také na značné **limity**. Základní limit tvoří skutečnost, že ASZ nedisponuje žádnými pravomocemi vůči obcím a samosprávám ani vlastními finančními zdroji. Sehrává tak úlohu odborného poradce a motivátora. Disponuje rovněž jen velmi omezenými možnostmi systémového ovlivňování na úrovni národní politiky, neboť nemá žádné legislativní ani exekutivní pravomoci. ASZ je tedy pouze zprostředkujícím aktérem, který nemá přímý vliv na stav sociálního vyloučení a sociálně vyloučených lokalit v obcích.

V současné době je nejsilnějším nástrojem vlivu na obce v rukou ASZ **Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL)**, který umožňuje obcím spolupracujícím s ASZ exkluzivně podávat projekty do uzavřených nesoutěžních výzev, kde jsou pro ně předem alokovány značné finanční zdroje. Projektové poradenství v rámci KPSVL se tak stává jednou ze zásadních intervencí ASZ ovlivňující řešení sociálního začleňování v obcích.

3.1 Sociální vyloučení

Pod pojmem **sociální vyloučení** chápeme proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nacházejí v situaci, kdy mají ztížený přístup ke zdrojům běžně dostupným většině obyvatel, a zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení. Současně se snižuje možnost jejich participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování. Se sociálním vyloučením je často spojena určitá míra stigmatizace ze strany většinové společnosti, která může izolaci ještě prohlubovat.

Mezi základní indikátory sociálního vyloučení patří materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na dávkách v hmotné nouzi, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt

rizikového chování, kriminality a vysoká míra migrace. Jednotlivé ukazatele samy o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich kombinace, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti. Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Různé kombinace intenzity těchto jevů pak vytváří charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší. Společná všem lokalitám a jejich obyvatelům je však skutečnost, že se potýkají s několika zásadními existenčními problémy zároveň, a tudíž jejich řešení, které by směřovalo k vymanění se ze stavu sociální exkluze, je natolik obtížné, že je pro sociálně vyloučeného takřka nedosažitelné bez vnější pomoci.

Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o **sociálně vyloučené lokalitě** (SVL). Sociálně vyloučené lokality obvykle vznikají působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou zákonné normy, tržní mechanismy a stanoviska zbytku společnosti, i faktory vnitřní, které se často mezigeneračně reprodukuje (např. životní styl samotných sociálně vyloučených). Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná o etnicitu romskou. Je však nutné důrazně se vyhradit proti zaměňování pojmu sociální vyloučení s příslušností k romskému etniku. Výše uvedený popis fenoménu sociálního vyloučení jasně dokládá, že stav vyloučení ze společnosti může postihnout kohokoliv neohledně na jeho etnickou příslušnost. Tomu také v současné době odpovídá zacílení intervencí Agentury pro sociální začleňování.

Dopady sociálního vyloučení na oblast vzdělávání jsou komplexní a projevují se v několika rovinách. Obecně lze ale říct, že děti/žáci vyrůstající v prostředí sociálního vyloučení mají menší vzdělanostní šance a jsou častěji předurčeny ke školnímu neúspěchu než jejich vrstevníci. To je dáno různými faktory individuálního a strukturálního charakteru, jakými jsou například ekonomický status rodiny, dosažené vzdělání rodičů, segregace vzdělávacího systému, nedostupnost podpůrných služeb, a další. Z hlediska školské legislativy, lze tyto žáky označit za žáky se SVP z důvodu odlišných životních podmínek. V praxi školám a školským poradenským zařízením chybí jednotné a srozumitelné nástroje, které by pomohly tyto žáky bezpečně identifikovat. Jedním z důsledků je skutečnost, že údaje ve školských výkazech často neodpovídají reálné přítomnosti těchto žáků ve třídách.

4. Metodologie a cílová skupina

Předmětem evaluace je projekt „Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami“. Hlavním cílem projektu je v zapojených obcích dosáhnout uplatnění principů kvalitního a inkluzivního vzdělávání (IKV) na participativním základě a vytvořit podmínky pro dlouhodobé udržení a rozvoj opatření vzniklých v průběhu projektu na lokální úrovni. Klíčové aktivity (KA) projektu představují realizační nástroje ASZ na místní úrovni (spolupráce s územím, podpora odborné spolupráce, aktivizace relevantních aktérů, metodická podpora a výzkumy, analýzy a evaluace). Realizací jednotlivých KA se vytvářejí

výstupy, které mají kapacitní charakter. Je tím myšleno to, že nevyvolávají změny přímo ve školách či u jednotlivých dětí a žáků, ale vytvářejí předpoklad pro to, aby takové změny mohly nastat. Kapacitní charakter znamená, že vytvářejí dílčí předpoklady pro zvýšení schopnosti (znalostí, kompetencí, případně zdrojů) klíčových aktérů změny (obce a města, školy, neziskové organizace atd.) řešit identifikované věcné problémy. Výstupy klíčových aktivit jsou existence a činnost pracovní skupiny Vzdělávání (PS), Místní plán inkluze (MPI), projektové poradenství, vstupní analýza, komunikační plány, workshopy, semináře, stáže. Cílem evaluací je zhodnotit působení realizovaných aktivit v územích. Pro zhodnocení tohoto cíle je zapotřebí znát výsledky evaluace průběhu spolupráce, která je metodologicky koncipovaná jako a) analýza kritických míst průběhu spolupráce, b) analýza spokojenosti aktérů s působením ASZ a c) zhodnocení kvality spolupráce pracovních skupin. Výsledky evaluace průběhu spolupráce tak doplňují kontext, v němž se změna odehrávala.

Evaluace slouží partnerům jako reflexe dosavadní práce a směr dalšího vývoje v oblasti IKV. Pro vnitřní účely ASZ slouží evaluace jako zhodnocení přínosnosti působení v územích.

Samotná evaluace výsledků spolupráce se zaměřuje na aktivity ASZ, které byly v územích realizovány. Výsledková evaluace zjišťuje dopady, které mají krátkodobý nebo okamžitý dopad uskutečněných intervencí (oproti tomu dlouhodobé dopady vznikají v horizontu následujících let po skončení projektu). Za hlavní intervenci ASZ je považováno vytvoření MPI, proto cílem evaluace je zjistit, jak dokument ovlivnil aktivity aktérů pro rozvoj IKV.

Hlavní evaluační otázka: Jakou změnu podnítl dokument MPI mezi aktéry v území?

Evaluační zpráva hodnotí, nakolik se daří naplňovat MPI. Popisuje způsoby, jakými jsou cíle MPI realizovány a jaký charakter mají opatření realizovaná aktéry v daném území.

Vyhodnocení naplňování MPI odpovídá monitorovacímu postupu, všechny cíle (specifické) jsou vyhodnoceny dle kritérií míry naplňování a tedy: zda jsou už naplněny, naplněny částečně, nebo nebyla vytvořena žádná opatření pro dosažení cílů.

Pro zhodnocení naplnění jednotlivých cílů je zapotřebí znát konkrétní postupy nebo opatření, která aktéři realizovali. V evaluaci se zaměřujeme na popis těchto aktivit, přičemž hlavním zdrojem dat jsou pro nás aktéři (většinou se jedná o ředitele/ředitelky škol, zástupce/zástupkyně škol, pracovníky NNO).

Výstupem analýzy je jak zhodnocení charakteru opatření, tak jeho cílenost. Hodnocení charakteru opatření popisuje, zda se jednalo o opatření aktivizační, motivační, koordinační, vzdělávací, inovativní, udržující. Není vyloučen překryv daných charakteristik. Hodnocení cílenosti opatření obsahuje: na koho byla opatření zaměřena, zda se jednalo o podporu personální, přímou podporu pro žáky atd.

Tabulka 1 - Vedlejší evaluační otázky a ukazatele

Vedlejší evaluační otázka - evaluační ukazatele	Typ dat	Dimenze
Na co cílí opatření, která vycházejí z MPI?	kvalitativní	• Personální kapacity • Přímá podpora pro žáky a žáčky • Podpora komunikace a spolupráce • Technicko-materiální kapacity
Jaký je charakter změn, které vycházejí z MPI?	kvalitativní	• Aktivizační • Motivační • Koordinační • Vzdělávací • Inovativní • Udržující

Existence výsledků je zkoumána pomocí dvou evaluačních ukazatelů, kterými jsou cílenost opatření a charakter těchto opatření (viz výše). Pro formulování evaluačních ukazatelů byla využita logika teorie změny. Východiskem teorie změny je Místní plán inkluze evaluované obce, který je analyzován logikou zachycenou na Obrázku 1. Každé opatření nemusí, a obvykle nemá, svůj unikátní výsledek. Často má opatření více dopadů.

Obrázek 1 - Postup při stanovování výsledků intervencí

Cílem evaluace je zhodnotit působení realizovaných aktivit v územích. Pro naplnění tohoto cíle čerpá analýza z výsledku evaluace průběhu spolupráce.

Evaluace ve městě Bruntál probíhala mezi květnem 2020 a únorem 2021, její podrobnější průběh je nastíněn v Tabulce 2.

V průběhu evaluace byly využity následující **výzkumné metody a techniky**:

1. **12 polostrukturovaných rozhovorů** s vybranými členy pracovní skupiny (ředitel/ky ZŠ a MŠ, vedoucí oddělení školství, manažerka projektu KPSVL, zástupci NNO),
2. **polostrukturovaný rozhovor** s KIV,
3. **desk research**,
4. **analýza dat**:

- a. z veřejně přístupných zdrojů,
- b. poskytnutých místními aktéry.

Tabulka 2 - Harmonogram hodnocení výsledků spolupráce

Aktivita	Obsah činnosti	Období
1. mikrotým	nastavení a odsouhlasení postupu	květen 2020
Desk research	sekundární analýza dat	červen a červenec 2020
Evaluační design	vytvoření evaluačního designu ve spolupráci s KIV a expertem na evaluace: prověření cílů, tvorba teorie změny, formulace evaluačních otázek, výběr evaluačních metod a nástrojů, vytvoření sítě aktérů a identifikace komunikačních partnerů, určení frekvence sběru dat	květen 2020
Tvorba evaluačních nástrojů	identifikace potřeb dané SVL, výběr a tvorba vhodných evaluačních nástrojů (dotazníky, scénář rozhovorů)	květen 2020
Sběr dat	zaslání dotazníků hodnocení partnerství	červen 2020
Rekrutace respondentů	napojení a domluvení termínů rozhovorů	červenec a srpen 2020
Sběr dat (rozhovory se členy pracovní skupiny, tj. ředitelé/ředitelky MŠ, ZŠ, MAS, NNO působící na území, Oddělení školství, Odbor sociálních věcí)	12 polostrukturovaných rozhovorů	srpen a září 2020
2. mikrotým	shrnutí, nastavení dalších kroků, schválení případného dosběru	září 2020
Analýza dat	čistění dat, triangulace, kódování etc.	září a listopad 2020
Psaní výzkumné zprávy	formulace zjištění + doporučení	prosinec 2020-leden 2021
Zpracování připomínek od ASZ	zpracování interních připomínek	leden-únor 2021

5. Limity evaluace

Evaluace dopadů spolupráce ASZ a obcí se sociálně vyloučenými lokalitami naráží na několik zásadních limitů. Některé z nich jsou obecnými metodologickými problémy evaluace sociálních jevů, jiné se týkají specifík práce ASZ.

V úvodu je potřebné zmínit, že jde o interní evaluaci. Z povahy interní evaluace vyplývají možná rizika: ovlivnění komunikačních partnerů, reliability dat, příznivější a méně kritická analýza atd. Na odstranění těchto limitů existuje vnitřní kontrola pomocí mikrotýmů a expertního garanta na evaluaci. Odbornost postupů evaluací je zároveň kontrolována interní oponentní skupinou. Existuje i externí kontrola v podobě externí průběžné evaluace zajištěné externími subjekty.

Specifickými omezeními vyplývajícími z povahy ASZ jako organizace a její činnosti, která jsme zmiňovali již v jedné z předchozích kapitol, je zejména rozpor mezi tím, že **primární cílovou skupinou ASZ je obec a místní institucionální aktéři**, avšak zvolená evaluační metoda šetří dopady intervencí na sociálně vyloučené osoby, které jsou pro ASZ sekundární, tedy nikoliv bezprostřední, cílovou skupinou. Již z tohoto východiska vyplývá, že činnost ASZ může mít pouze **zprostředkovaný vliv na vznik dopadů** v sociálně vyloučených lokalitách. Zásadní roli v jejich uskutečnění má aktivita místních aktérů, kterou může ASZ podpořit, nemůže ji však zastoupit.

Zároveň musíme vzít úvahu také limity související s aktuálními omezeními realizace inkluzivního vzdělávání. Do jeho vývoje, stejně jako obecně do vývoje společnosti, silně **intervenuje velké množství vnějších faktorů**, které ASZ, ale ani obce a jejich obyvatelé, nemohou nijak ovlivnit. K vnějším intervenujícím faktorům můžeme přiřadit i **systémové nastavení** jednotlivých politik státu, které determinuje možnosti řešení různých aspektů sociálního vyloučení. Další důležitou skutečností, kterou musíme mít na mysli při hodnocení spolupráce obcí s ASZ, je to, že integrační procesy jsou dlouhodobé povahy a jejich výsledky se projevují až po delší době, od intervencí tedy nelze očekávat okamžitý dopad a změny v sociálně vyloučených lokalitách.

Jiný limit prováděné evaluace představuje **nedostatek dostupných relevantních dat** takřka ve všech oblastech intervencí, a to především dat vztažených k malým územním jednotkám a k identifikovaným sociálně vyloučeným lokalitám. Data, která jsou poskytována místními aktéry, pak mívají různou strukturu, obsah i validitu. Navíc je obvykle nelze ověřit z jiných zdrojů.

S ohledem na uvedená obecná i specifická metodologická omezení je při evaluaci kladen důraz na **kvalitativní zkoumání**, které umožní podat hlubší kontextuální hodnocení dopadů intervencí a vytvořit co nejvěrnější obraz stavu lokality.

Dalším nemalým limitem evaluace byla i opatření proti nákaze nemocí Covid-19, kdy karanténní opatření omezila sběr dat v terénu, což vedlo k prolongaci evaluační činnosti.

6. Popis výchozího stavu vzdělávacího systému a kontextu v lokalitě Bruntál

Předškolní vzdělávání

Ve městě Bruntál se nachází pět mateřských škol. Dle situační analýzy je jejich počet dostatečný a pokrývá poptávku². Analýza však tvrdí, že až 2/3 romských rodičů³ o předškolní vzdělávání dosud vůbec neprojeví zájem.⁴ Zajímavé je proto podívat se na zastoupení pětiletých dětí, které byly nově přijaty do MŠ do povinného předškolního roku (Graf 1). Poměr těchto dětí se drží, kromě roku 2018, nad průměrem v ČR. V posledním roce nově nastupující pětileté děti tvořily až 15,15 % všech nově nastupujících. Předškolní vzdělávání sehrává důležitou roli v rozvoji školní zralosti dětí. Obzvláště pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí je pro budoucí úspěšné celoživotní vzdělávání velice prospěšné absolvovat předškolní docházku déle než jenom poslední povinný rok. Počet pětiletých dětí, které nově nastupují do MŠ, je důležitým ukazatelem. Může například ukazovat, že děti, které chodí jenom poslední povinný rok, jsou zejména děti ze sociálně znevýhodněného prostředí, často romské děti. To pak vede ke zvýšení ohrožení školním neúspěchem. V datech se sice nesleduje, či jde o romské děti, ale výše zmíněná Situační analýza naznačuje, že to je právě ten příklad. Potřeba lepší připravenosti dětí na vstup do školy byla také identifikována v dokumentu MPI. Na základě toho byly strategicky naplánovány aktivity jako např. vznik služby včasné péče o rodiny s dětmi předškolního věku a vznik předškolního centra. Projekt, který měl obě aktivity realizovat, nebyl nakonec kvůli administrativní zátěži podán. Podporu dětí předškolního věku však plánuje MAS Hrubý Jeseník v projektu *Úspěch zaručen*, na kterém spolupracuje se čtyřmi bruntálskými MŠ. V rámci projektu je zřízena pozice koordinátor pro spolupráci MŠ se ZŠ. Projekt byl schválen teprve v září 2020 a v době sběru dat na evaluaci nebyly ještě realizovány žádné aktivity.

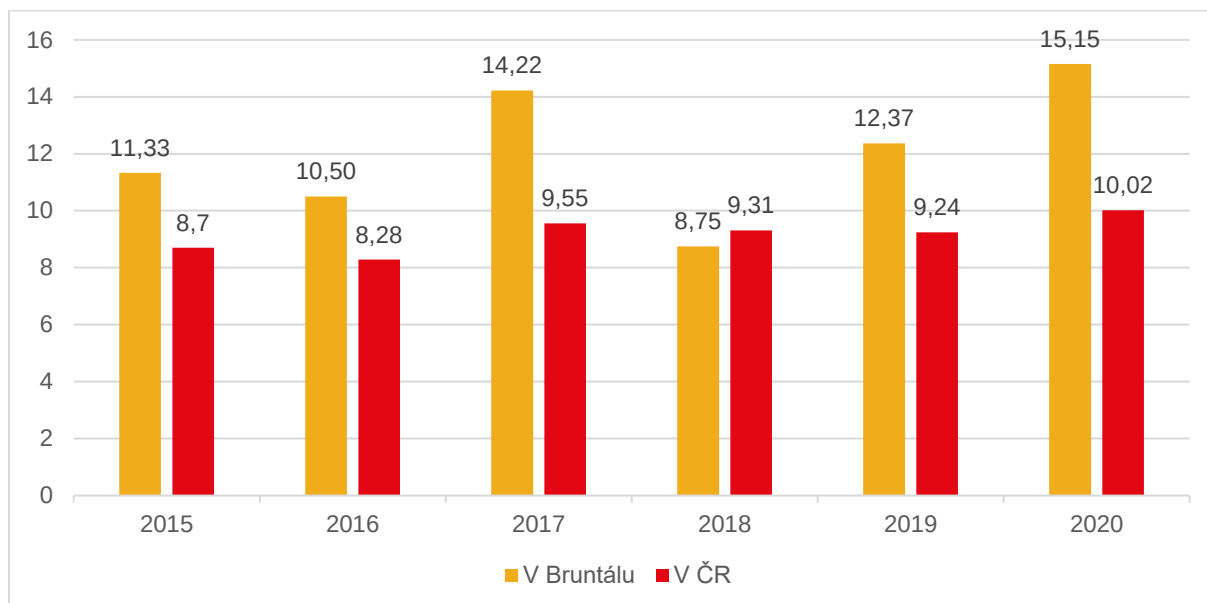
² Agentura pro sociální začleňování. (2017). Situační analýza města Bruntál. s.12. Praha: Úřad vlády.

³ Jedná se přibližně o 61 dětí

⁴ Agentura pro sociální začleňování. (2017). Situační analýza města Bruntál. s.13. Praha: Úřad vlády.

Graf 1 - Poměr dětí, které nově nastoupily do MŠ v 5 letech

Zdroj: MŠMT 2015/2016-2020/2021

Základní vzdělávání

Ve městě Bruntál funguje šest základních škol. Z toho jedna je speciální (ZŠ Rýmařovská, zřizována krajem) a jedna je soukromá (ZŠ Amos). Dle Situační analýzy byla jako riziková vnímaná kumulace sociálně znevýhodněných žáků na ZŠ Školní a ZŠ Rýmařovská.⁵ I když byly v roce 2014 schváleny nové spádové oblasti, které měly zabránit kumulaci sociálně znevýhodněných žáků tak, aby žáci ze SVL chodili do všech škol rovnoměrně a nevytvářela se jedna segregovaná škola, ukázalo se, že nejde o dostatečný nástroj. Rodič má stále právo dát dítě do jiné školy než ve spádovém obvodu a stává se, že rodič dá své dítě do stejné školy, do které chodil on nebo do té, do níž chodí sourozenci.⁶ Na obou výše zmíněných ZŠ je tak větší množství sociálně vyloučených žáků než v okolních školách. Dle Situační analýzy obě školy měly také nejvyšší podíl romských dětí. Na ZŠ Školní romští žáci představují až třetinu všech žáků⁷. To je podle Situační analýzy „*problém pro majoritní rodiče, kteří pro své děti radši volí jiné školy (...)*“.⁸ Z Tabulky 3 je také patrné, že ZŠ Školní i ZŠ Rýmařovská se oproti zbylým školám potýkají s větším počtem předčasných odchodů žáků. ZŠ Školní má také vyšší počet žáků se SVP. To souvisí zejména s tím, že dlouhodobě byla spádovou oblastí pro žáky ze SVL a nadále je pro tyto rodiče školou preferovanou. Kromě ZŠ Školní má největší podíl dětí se SVP ZŠ Jesenická. U ZŠ Jesenická je důvod ten, že se zaměřuje na děti se SVP, zejména na žáky se specifickými poruchami učení. V roce 2019/2020 jich bylo integrováno v běžné třídě 80, což představuje 20 % všech žáků. Jako jediná ZŠ také zaměstnávala psycholožku.

⁵ Agentura pro sociální začleňování. (2017). Situační analýza města Bruntál. s.23. Praha: Úřad vlády.

⁶ Agentura pro sociální začleňování. (2017). Situační analýza města Bruntál. s.21. Praha: Úřad vlády.

⁷ Dle školy jde přibližně o 90 romských žáků.

⁸ Agentura pro sociální začleňování. (2017). Situační analýza města Bruntál. s.21. Praha: Úřad vlády.

Tabulka 3 - Podíl identifikovaných žáků a žaček na školách a předčasné odchody ze vzdělávání letch 2015/2016-2019/2020

	ZŠ Jesenická		ZŠ Školní		ZŠ Cihelní		ZŠ Okružní		ZŠ Rýmařovská		Průměr v ČR	
	SVP	Předč. odchody	SVP	Předč. odchody	SVP	Předč. odchody	SVP	Předč. odchody	SVP ⁹	Předč. odchody	SVP	Předč. odchody
2015/2016	27,5	5,4	15,1	9,5	17,4	0	18,8	0	100	11,1	-	-
2016/2017	21,1	3,5	57,4	16,1	18,5	0	15,6	0	100	22,7	9,5	-
2017/2018	19,6	3,2	17,3	11,4	18,7	2,1	14,5	0	100	10,0	11,6	4,5
2018/2019	12,4	3,5	20,6	12,0	10	0	14,8	2,27	100	23,5	12,9	4,5
2019/2020	20	7,4	21,2	7,14	17,3	2,6	17	0	100	15,4	14	4,5

Poznámka: data jsou uvedena v procentech

Zdroj: MŠMT 2015/2016–2019/2020

Nárůst počtu dětí se SVP také reflektuje Tabulka 4, kam se promítají velikosti úvazků pedagogů. Jako u MŠ tak i u ZŠ můžeme vidět nárůst asistentů pedagoga. Všechny ZŠ se potýkají s absencí školního psychologa a poklesem úvazků výchovných poradců.

Tabulka 4 - Velikost úvazku pedagogických pracovníků v ZŠ letech 2015/2016-2019/2020

	asistenti pedagoga (velikost úvazků)	speciální pedagog (velikost úvazku)	výchovný poradce	psycholog	činnost speciálního pedagoga logopedie
2015/2016	14,6	2	7	1	3
2016/2017	24,2	3,5	8	0	2
2017/2018	32,21	2,95	2	0	3
2018/2019	37,59	2,95	6	0	0
2019/2020	45,52	4,22	3	0	3

Zdroj: MŠMT 2015/2016–2019/2020

Výrazný nárůst asistentů pedagoga v lokalitě také vzbudil otázku jejich kvality. Někteří ředitelé se stěžovali právě na to, že je náročné najít asistenta pedagoga, který by byl kvalitní.

7. Zhodnocení cílů MPI a jejich naplnění

Při tvorbě Místního plánu inkluze bylo využito metody *Strom problémů*, kde členové pracovní skupiny identifikovali problémy jak na straně cílové skupiny (sociálně znevýhodněné rodiny),

⁹ ZŠ Rýmařovská je speciální školou, proto všichni děti mají SVP.

tak na straně institucí (obec, školy a NNO). Členové PS identifikovali u cílové skupiny tyto problematické oblasti:

- Rodiče nepřipraví své děti na vstup do školy. Jako důvody byly uváděny složitá rodinná situace, nevnímání vzdělání jako důležité či nízké vzdělání rodičů a odlišné vzorce chování.
- Rodinám chybí finanční prostředky. Jako důvody byly uváděny nevhodná prioritizace výdajů a vysoká nezaměstnanost. S čímž také souvisí předčasné odchody ze SŠ.
- Problematická docházka do školy. Jako důvody zde byly uváděny strach z neúspěchu, stigmatizace a obavy o bezpečí.

Na straně institucí byla jako důležitá oblast identifikována absence provázanosti zástupců města, školy a NNO a nechuť přijmout myšlenku inkluze. Jako důvody byly uváděny:

- Ztížené podmínky pro inkluzivní vzdělávání. Například nedostatečné propojení potřeb škol a systému, nebo nastavení spolupráce asistenta pedagoga a učitele.
- Nedostatečné personální zajištění škol, města i NNO. Konkrétněji nedostatek finančních prostředků na personální kapacity nebo nízká priorita vzdělání jako tématu.
- Ztížená orientace v nabídce NNO.
- A v neposlední řadě nedůvěra mezi institucemi (škola, město, NNO).

Ve strategickém dokumentu MPI zaměřeném na kvalitní a inkluzivní vzdělávání byly stanoveny tři strategické cíle, které na takto identifikované problémy reagují:

1. Všechny děti v Bruntálu jsou připraveny na vstup do školy a žáci i studenti jsou podporováni v dalším vzdělávání.
2. Děti, žáci, studenti a jejich rodiče se cítí bezpečně ve všech školách v Bruntálu.
3. Existuje provázanost všech relevantních aktérů ve vzdělávání.

V Bruntálu se podařilo podat několik projektů, které navazovaly na dokument MPI a jsou přehledně vypsány v Tabulce 5. Úspěšným byl zejména projekt *Vím, kam mám jít*, jehož realizátorem bylo SVČ, a *Úspěch zaručen*, který byl realizován MAS Hrubý Jeseník. Mimo tyto projekty MAS Hrubý Jeseník rozjel MAP 1 a MAP 2, které působí v celém ORP. V tabulce není uveden jeden projekt, který se nakonec nepodařilo podat. Jak již bylo popsáno v Hodnocení kvality spolupráce, skupina tří NNO svůj projekt nakonec z důvodu administrativní zátěže nepodala. Mnohé z aktivit, které jsou v MPI, měly být právě tímto projektem realizovány.

Tabulka 5 - Přehled projektů v Bruntálu, které řeší inkluzivní vzdělávání

Název	Realizátor	Datum
Vím, kam mám jít	SVČ	1. 9. 2019 - 31. 8. 2022
Úspěch zaručen	MAS Hrubý Jeseník	1. 9. 2020 - 31. 12. 2022
MAP 1 a MAP 2	MAS Hrubý Jeseník	MAP1 (1. 7. 2016 - 31. 1. 2018) MAP2 (1. 7. 2018 - 30. 6. 2022)

Následující tabulka obsahuje přehled veškerých priorit, cílů a aktivit definovaných v MPI města Bruntál doplněný o sloupce Vyhodnocení. Stupeň realizace opatření je vyznačen barvami – zelená pro naplněná opatření, červená pro nenaplněná a žlutá pro částečně naplněná opatření.

Tabulka 6 - Zhodnocení cílů MPI a jejich naplnění

STRATEGICKÝ CÍL 1	Všechny děti v Bruntálu jsou připraveny na vstup do školy a žáci i studenti jsou podporováni v dalším vzdělávání
SPECIFICKÝ CÍL 1.1	1.1 Rodiny jsou podporovány v rozvoji kompetencí připravit děti na vstup do vzdělávání
Aktivita / indikátor	Vyhodnocení
1.1.1 Včasná péče o rodiny s dětmi předškolního věku. Vznikne nová služba, sociální pracovníci docházejí do rodin a pracují s nimi na nácviku a podpoře rodičovských kompetencí. - odpovědnost: NNO - indikátor: 10 zapojených rodin, alespoň s jedním dítětem ve věku 0-6 let	Nesplněno. Projekt nebyl podán.
1.1.2 Předškolní centrum Vznikne nové předškolní centrum, jehož účelem bude motivovat rodinu k docházce do běžné MŠ. - odpovědnost: NNO, MŠ - indikátor: 15 dětí se svými rodiči, 2 zapojené MŠ	Nesplněno. Původní projekt nebyl podán. V září 2020 byl podpořen projekt <i>Úspěch zaručen</i> . Realizátor: MAS Hrubý Jeseník. Doba realizace 1. 9. 2020 – 31. 12. 2022. Projekt se zaměřuje také na oblast předškolního vzdělávání. V této době není možné hodnotit jeho dopady ani výsledky.

SPECIFICKÝ CÍL 1.2	Rodiny jsou podporovány v rozvoji kompetencí motivovat a podporovat děti ve vzdělávání
Aktivita / indikátor	Vyhodnocení
1.2.1 Doučování v rodinách Pracovníci budou docházet do rodin a spolu s rodiči budou podporovat děti v domácí přípravě pro školu, podpoří rodiče v tom, aby tuto činnost v budoucnu praktikovali se svými dětmi sami a budou motivovat rodiče k zapojení do školního života svých dětí. - odpovědnost: NNO, ZŠ, SŠ - indikátor: 30 zapojených rodin, alespoň s jedním dítětem plnícím PŠD	Splněno. Nezisková organizace Liga o.p.s. v rámci projektu <i>Vím, kam mám jít</i> realizuje doučování. Zapojeno přes 40 rodin. NNO EUROTOPIA.CZ má doučování pro 24 dětí, financováno přes projekt prevence kriminality města Bruntál.
1.2.2. Podpora komunikace mezi rodinou a školou Pracovníci NNO budou působit jako prostředníci mezi rodinou a školou a podpoří obě strany v posílení komunikace i v navázání pozitivních vztahů. - odpovědnost: NNO, MŠ, ZŠ, SŠ - indikátor: 30 zapojených rodin, alespoň s jedním dítětem věku 3-26 let	Nesplněno. V projektu <i>Úspěch zaručen</i> jsou také plánovány aktivity na podporu komunikace mezi školou a rodiči. Projekt se začal realizovat 1. 9. 2020 v době COVID pandemie, proto výsledky ani dopady zatím nelze hodnotit.
1.2.3 Podpora stávajících sociálních služeb SASRD Budou podporovány stávající služby – sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, které mimo jiné realizují terénní sociální práci s rodinou a doučování dětí v rodinách i ve školách. - odpovědnost: NNO - indikátor: 30 zapojených rodin s alespoň jedním dítětem ve věku 0-26 let	Nesplněno. Projekt nebyl podán. SASRD v Bruntálu poskytuje NNO EUROTOPIA.CZ. K navýšení služeb nedošlo.
SPECIFICKÝ CÍL 1.3	Rodiče jsou podporováni v pochopení vzdělání jako hodnoty
1.3.1. Workshopy, odborné semináře z oblasti vzdělávání a inkluze	Částečně

NNO zrealizují 2 workshopy pro rodiče žáků ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí - odpovědnost: NNO - indikátor: 2 osvětové aktivity za 1 rok	NNO EUROTOPIA.CZ prostřednictvím projektu <i>Centrum komplexní poradenské pomoci</i>, který byl financován z fondu OPZ, organizovala semináře zaměřené primárně na právo, zadluženost. Realizovala také semináře na tato témata: Děti a agresivita, Děti s poruchami chování, Děti se specifickými výukovými potřebami.
1.3.2. Osvěta v oblasti inkluzivního vzdělávání Proběhne informační a osvětová kampaň směrem k širší veřejnosti, eliminace stereotypu, přijímání rozmanitostí směrem ve vztahu k inkluzivnímu vzdělávání - odpovědnost: NNO, MŠ, ZŠ, SŠ, obec - indikátor: chybí	Nesplněno.
STRATEGICKÝ CÍL 2	Děti, žáci, studenti a jejich rodiče se cítí bezpečně ve všech školách v Bruntálu
SPECIFICKÝ CÍL 2.1	Všechny školy usilují o zvýšení aktivní účasti a zapojení svých dětí, žáků a studentů do vzdělávání
Aktivita / indikátor	Vyhodnocení
2.1.1. Metodická podpora pedagogů Pedagogové budou metodicky podpořeni pro práci s heterogenní skupinou a pro zavádění a rozvoj inkluzivního vzdělávání přímo v prostředí školy, s využitím aktivizačních prvků ve výuce k motivaci žáků a pro atraktivnější výuku. - odpovědnost: NNO MŠ, ZŠ, SŠ - indikátor: 10 podpořených pedagogů	Splněno. Realizace přes MAP 1 a MAP 2 (1. 7. 2018-30. 6. 2022) Pravidelné semináře pro asistenty pedagoga. Vznik pozice koordinátor asistentů pedagoga. Podpořeno přes 30 asistentů pedagoga. Dále pak 6 on-line vzdělávacích kurzů pro učitele, on-line semináře (témata: Kariérové poradenství, Školní zralost, Učení během pandemie koronaviru) workshopy pro pedagogy (témata: 3D tisk, Tablety ve vzdělávání). V rámci MAP pak mají vzniknout výukové materiály pro pedagogy. Své pedagogy vzdělává i SVČ v rámci projektu <i>Vím, kam mám jít</i>. Jde o vzdělávání v oblasti inkluze (témata: ADHD, Efektivní komunikace s problémovými rodiči) - Cílenost: podpora pedagogů - Charakter změny: vzdělávací a osvětový

2.1.2. Klima školy Školy začnou zjišťovat své psychosociální klima pro zmapování výchozího stavu, s výsledky budou nadále pracovat dle svých potřeb. - odpovědnost: zřizovatel, školy - indikátor: 5 zapojených škol	Nesplněno. Jedna ZŠ aktivně sleduje své klima. Snaží se ho podporovat aktivitami jako školní parlament nebo vrstevnický program. Také zřídila pozici školního psychologa, kterého financuje z vlastních zdrojů. Mimo tuto školu se nikdo z aktérů aktivně nepodílí na tomto tématu.
2.1.3. Kariérové poradenství pro žáky Bude nastaven komplexní systém kariérního poradenství, který bude pomáhat žákům při vhodném výběru dalšího vzdělávání nebo vhodného povolání podle schopností, dovedností a zaměření konkrétního žáka či studenta. - odpovědnost: NNO, ZŠ, SŠ - indikátor: 20 podpořených žáků/studentů věku 6-26 let	Splněno Projekt <i>Vím, kam jít</i> , realizátor Středisko volného času, od září 2019. Hodnocení v rámci Dopadu 4.
SPECIFICKÝ CÍL 2.2	Rodiny a školy jsou podporovány v navázání vzájemných pozitivních vztahů
2.2.1 Facilitace Vznikne nezávislá platforma na podporu komunikace mezi rodiči a pedagogickými pracovníky, s cílem zabránit konfliktům a nedorozuměním, budou realizovány facilitace. Využití facilitátora při jednáních mezi rodinou a školou, který pomáhá vyjasňovat názory, postoje, stanoviska a potřeby jednotlivých aktérů jednání a zajišťuje pocit bezpečí pro všechny zúčastněné strany při jednáních. – odpovědnost: NNO, MŠ, ZŠ, SŠ - Indikátor: 3 zapojené školy	Nesplněno. Projekt nebyl podán.

SPECIFICKÝ CÍL 2.3	Prevence strachu z neúspěchu a prevence školní neúspěšnosti
2.3.1 Podpora psycho-sociálních a kognitivních vlastností Budou posilovány a podporovány psychosociální a kognitivní vlastnosti dětí, žáků a studentů v učení (posilování doby soustředění, pozornosti, schopnosti analýzy a syntézy, komunikačních schopností, paměťových schopností). - odpovědnost: NNO - indikátor: 15 zapojených dětí, žáků nebo studentů	Nesplněno. Projekt nebyl podán.
2.3.2. Vrstevnický program Bude rozvíjena prevence a náprava sociálně patologických i zdravotních problémů za využití vrstevnických programů, vlivem předem odborně informovaných vrstevníků nebo tzv. „starších kamarádů“. - odpovědnost: NNO - indikátor: 30 zapojených dětí, žáků nebo studentů	Splněno. Nezisková organizace Liga o.p.s. dělá vrstevnický program v rámci projektu <i>Vím, kam mám jít</i> . Indikátor: 30 zapojených studentů V některých ZŠ funguje vrstevnický systém mimo projekty, tzv. „buddy“. Dané školy si to řeší individuálně. Dle ředitel/ky ZŠ to pomáhá při prevenci šikany nebo jiných sociálně patologických jevů.
STRATEGICKÝ CÍL 3	Existuje provázanost všech relevantních aktérů ve vzdělávání
SPECIFICKÝ CÍL 3.1	Ve městě Bruntálu vznikne ve školním roce 2017/2018 platforma pro setkávání a sdílení mezi všemi relevantními aktéry ve vzdělávání
Aktivita / indikátor	Vyhodnocení
3.1.1. Vznik platformy pro setkávání a sdílení Město Bruntál vytvoří podmínky pro vznik platformy pro setkávání a sdílení mezi všemi relevantními aktéry ve vzdělávání. - odpovědnost: obec - indikátor: vznik platformy	Nesplněno

3.1.2. Koordinátor inkluze a projektový pracovník pro oblast vzdělávání Na městském úřadě vzniknou pozice projektový pracovník pro oblast vzdělávání a koordinátor inkluze ve vzdělávání. - odpovědnost: obec - indikátor: 1 koordinátor inkluze, 1 projektový pracovník pro oblast vzdělávání	Nesplněno
3.1.3. Workshopy pro rozvoj spolupráce pedagogických pracovníků, sociálních, zdravotních služeb a rodiny Budou realizovány workshopy pro rozvoj spolupráce pedagogických pracovníků, sociálních a zdravotních služeb a rodiny ve vzdělávání. - odpovědnost: NNO, MŠ, ZŠ, SŠ, obec - indikátor: 2 x ročně	Nesplněno. Je to plánováno v MAP 2 a taky v projektu <i>Úspěch zaručen</i> .

Dopad 1. Neexistuje provázanost všech relevantních aktérů ve vzdělávání

Při hodnocení plnění strategického dokumentu MPI je potřeba začít od posledního strategického cíle, tj. provázat všechny relevantní aktéry v Bruntálu, protože nenaplnění tohoto cíle do značné míry ovlivňuje také (ne)naplňování ostatních cílů. Tento dopad souvisí především s opatřeními: 3.1.1. Vznik platformy pro setkávání a sdílení, 3.1.2. Koordinátor inkluze a projektový pracovník pro oblast vzdělávání a 3.1.3 Workshopy pro rozvoj spolupráce pedagogických pracovníků, sociálních, zdravotních služeb a rodiny.

Aktivity měly mít primárně aktivizační a koordinační charakter. Šlo například o vznik platformy s pravidelným setkáváním a sdílením praxe, vznik pracovní pozice pro oblast inkluzivního vzdělávání a také o workshopy na rozvoj spolupráce. Jako platforma dočasně sloužila PS Vzdělávání, která se setkávala pravidelně během psaní MPI, ale v době evaluace fungovala již omezeně. Ve městě prozatím nikdo oficiálně tuto agendu nepřevzal. Důvody, proč nevznikla platforma, můžeme hledat i v personálně nedostačujícím zajištění Odboru školství. Ve městě Bruntál působí pouze Oddělení školství pod Odborem finančním, které má omezené personální kapacity, konkrétně jeden pracovník pro všechny MŠ v celém ORP a jeden pracovník pro všechny ZŠ v ORP. „*Tím, že tu není školský odbor, tak není moc nikdo, kdo by se tomu věnoval, což je škoda. Není motor, který by do toho investoval energii*“ řekl/a

zástupce/kyně NNO. Během pracovních skupin se podařilo několik partnerství vybudovat. Jeden z příkladů vybudovaného partnerství můžeme vidět ve spolupráci některých základních škol s NNO v zajištění doučování. Slabé síťování se promítlo v rozhovorech – například, když představitel/ka jedné NNO říkala, že se potýkají s nezájmem škol o jejich služby, ale ředitel/ka ZŠ v jiném rozhovoru pak uvedl/a, že nemá dostatek informací o místních NNO. Zde je vidět, že jak poptávka, tak nabídka ve městě Bruntál existuje, ale slabým síťováním selhává jejich propojování. Pozitivně lze hodnotit aktivity MAS Hrubý Jeseník, která se do určité míry snaží absenci platformy suplovat. Z dlouhodobého hlediska se ale školy spoléhají zejména samy na sebe a hlubší spolupráci udržují jenom s hrstkou jiných institucí.

Dalším z důvodů nenaplnění strategického cíle lze hledat v nedostatku finanční podpory nebo v různých pohledech na důležitost inkluzivního vzdělávání místních aktérů. *„Je to různé, někde jsou ředitelé, kteří mají svoje názory a na co spolupráce s námi. Jeli si svoje zažité koleje. Ted' tam došlo trochu k obměně a je to lepší“* vyjádřil/a se zástupce/kyně organizace. Podporu pro inkluzivní aktivity někteří respondenti nevidí ani u vedení města. Do určité míry lze hledat důvody také v rivalitě mezi některými místními aktéry. *„Funguje tam celkem velká konkurence, rivalita a kolikrát i osobní nevraživost mezi těmi lidmi. Pak se navzájem osočují, že ten nechce, aby ten projekt prošel a tak. Já z toho mám občas mírné znechucení“* – z rozhovoru se zástupcem/kyní NNO.

V Bruntálu taky nevznikla pozice koordinátora inkluze a Workshopy pro rozvoj spolupráce pedagogických pracovníků, sociálních, zdravotních služeb a rodiny jsou plánovány v projektech MAP 2 a *Úspěch zaručen*. Lze teda konstatovat, že ani jedno z navrhovaných opatření pro dosažení větší provázanosti místních aktérů nebylo prozatím realizováno.

Dopad 2. Slabá podpora pozitivních vztahů místních aktérů

Dle situační analýzy i strategického dokumentu MPI lze o lokalitě Bruntál říci, že bojuje také s předsudky kolem inkluze a komplikovanými vztahy mezi některými místními aktéry. Při hodnocení tohoto dopadu jsou sledována plnění aktivit 1.2.2. Podpora komunikace mezi rodinou a školou, 1.3.2. Osvěta v oblasti inkluzivního vzdělávání, 2.1.2. Klima školy, 2.2.1 Facilitace a 2.3.2. Vrstevnický program. Z uvedených aktivit se dařilo plnit pouze Vrstevnický program. Částečně pak fungovaly aktivity na podporu komunikace mezi rodinou a školou a klima školy. Ty však byly pouze v režii samostatných aktérů, níže je uvedeno, proč jsou považovány za nesplněné.

Z projektu *Vím, kam mám jít* se daří organizovat Vrstevnický program, který má za cíl podporovat pozitivní vztahy mezi místními aktéry. Zapojovány jsou do něj děti z vyloučených lokalit. Setkávají se tam například se studenty SŠ, kteří pro ně organizují program na odpoledne, například Mikulášskou besedu, Zdravovědu, hry anebo přednášky (např. o násilí). Programu se účastní kolem 14-15 dětí, kvůli omezením spojeným s pandemií Covid-19 se však program přerušil.

Podporu komunikace mezi rodinou a školou do určité míry poskytuje EUROTOPIA.CZ, o.p.s. v rámci SASRD SPOLU. Služba se v případech problémové komunikace poskytuje jenom klientům SASRD. Proto lze říci, že se tím nepokrývá celá cílová skupina a podpora komunikace se nezajišťuje u těch, kteří z různých důvodů nejsou klienty SASRD SPOLU.

Ve výše zmíněném projektu *Úspěch zaručen* se plánují také aktivity na podporu komunikace mezi školou a rodiči, ale jelikož začal v září 2020, nelze aktivity zatím hodnotit. Podpora komunikace, kterou EUROTOPIA.CZ, o.p.s. poskytuje, není náhradou za nezávislého facilitátora, který by pomáhal vyjasňovat názory, postoje, stanoviska a potřeby jednotlivých aktérů jednání. Jde spíše o doplňkovou službu klientům než koordinovanou aktivitu facilitace se školami.

Co se týče sledování klimatu školy, ne všechny školy ho sledují a každá v této oblasti postupuje samostatně, častokrát pouze formou dotazníkového šetření mezi studenty a zaměstnanci. Tématu klimatu školy se věnovala pracovní skupina Vzdělávání na několika setkáních. Jde však o velice komplexní téma, proto i ty školy, které v oblasti klimatu školy dělají cílenější opatření¹⁰, by v tomto ocenily podporu metodickou a finanční od zřizovatele.

Ostatní aktivity z MPI k podpoře pozitivních vztahů nebyly realizovány. Obecně tak lze hodnotit, že aktivity, které proběhly, vedly k podpoře pozitivních vztahů místních aktérů pouze částečně, protože byly omezeného rozsahu, chyběl koordinovaný přístup k této problematice a některé opatření se nepodařilo realizovat vůbec.

Dopad 3. Všechny děti v Bruntálu nejsou připraveny na vstup do školy

Při hodnocení tohoto dopadu jsou sledována plnění aktivit 1.1.1. Včasná péče o rodiny s dětmi předškolního věku, 1.1.2. Předškolní centrum, 1.2.3. Podpora stávajících sociálních služeb SASRD, 1.3.1. Workshopy, odborné semináře z oblasti vzdělávání a inkluze. Obecně lze konstatovat, že cíl, aby všechny děti v Bruntálu byly připraveny na vstup do školy, **nebyl splněn**. Primárním důvodem je nepodání původního projektu, který měl většinu z rozepsaných aktivit zastřešovat. Avšak nelze opomenout některé důležité aktivity mimo projekt, které specifické cíle MPI částečně naplňují, nebo také projekt *Úspěch zaručen*, který byl schválen nedávno a v době sběru dat s realizací teprve začínal. Tyto aktivity a projekt jsou pro lokalitu důležité a budou rozepsány níže

Ve situační analýze města Bruntál¹¹ bylo zjištěno, že mnoho rodin z vyloučené lokality není motivováno k docházce dětí do běžné MŠ. V dokumentu MPI bylo plánováno, že by v Bruntálu vzniklo **předškolní centrum** a nová služba **včasné péče o rodiny s dětmi předškolního**

¹⁰ Například na jedné ZŠ je studentský parlament.

¹¹ Agentura pro sociální začleňování. (2017). Situační analýza města Bruntál. Praha: Úřad vlády.

věku. Tyto služby měly pomáhat v motivaci k docházce do běžné MŠ, ale bohužel v Bruntálu nebyly realizovány. V projektu *Úspěch zaručen*, který realizuje MAS Hrubý Jeseník, se předškolnímu vzdělávání věnuje několik aktivit. Klíčové aktivity a podaktivity v oblasti předškolního vzdělávání rámci projektu jsou: 1. Vzdělávání pedagogických pracovníků a dalších pracovníků ve vzdělávání, 2. Spolupráce MŠ a ZŠ, 3. Spolupráce MŠ s dalšími institucemi. 4. Aktivní vyhledávání a oslovování rodin dětí, které se předškolního vzdělávání ještě neúčastní 5. Poradenství a podpora rodičům při jednání s pracovníky ve vzdělávání, 6. Vzdělávací aktivity pro rodiče. Projekt plánuje s personální podporou ve formě pozice koordinátor pro spolupráci MŠ se ZŠ. Projekt začal běžet teprve v září 2020 a potrvá do konce roku 2022, takže nelze hodnotit jeho dopady. Dokazuje to však, že potřeba řešit předškolní vzdělávání v lokalitě stále přetrvává.

Dalším specifickým cílem definovaným v MPI bylo podporovat rodiče v **rozvoji kompetencí motivovat děti ve vzdělávání a v pochopení vzdělání jako hodnoty**. K naplnění těchto specifických cílů byly ze šesti aktivit z MPI realizovány pouze doučování a odborné semináře z oblasti vzdělávání. Doučování mělo probíhat tak, že pracovníci budou docházet do rodin a spolu s rodiči budou podporovat děti v domácí přípravě pro školu, podpoří rodiče v tom, aby tuto činnost v budoucnu praktikovali se svými dětmi sami, a budou motivovat rodiče k zapojení do školního života svých dětí. Jelikož doučování bylo realizováno pouze v prostorech organizací, nelze hodnotit dopady na rozvoj rodičovských kompetencí. Proto bude doučování hodnoceno v dopadu č. 4.

Do určité míry se **rozvoj rodičovských kompetencí** daří podporovat přes projekt Centrum komplexní poradenské pomoci, které je financováno přes projekty OPZ. EUROTOPIA.CZ, o.p.s. organizovala 3 zážitkové pobyty pro rodiny s dětmi zaměřené na podporu komunikace, výměnu zkušeností mezi rodiči, řešení konfliktů, výchovné vedení dětí a posílení rodičovských kompetencí. Dle zástupce/kyně NNO se jedná o aktivity, které mají na rodiny pozitivní dopad. *„Rodiče tam mají možnost se naučit, jak trávit čas s dítětem, osvojují si některé výchovné kompetence či vedení dětí. Zároveň si můžou vyměnit ty zkušenosti a oni ví, že jsou na jedné lodi. Že tam není nikdo, kdo by se na ně povyšoval. Protože to jsou rodiny, které se často setkávají s nějakým odsouzením nebo posuzováním a hodnocením, většinou negativním. A tam jsou všichni spolu a mohou si vyměňovat zkušenosti, co jim funguje, nefunguje“.* Přesto, že aktivity zážitkových pobytů nebyly v MPI plánovány, jde rozhodně o opatření, které rozvíjí rodičovské kompetence a má aktivizační a motivační charakter.

V rámci stejného projektu dále EUROTOPIA.CZ, o.p.s. organizuje **odborné semináře pro veřejnost, rodiče a školy**. Často se jednalo o témata finanční gramotnosti, ale pořádaly se také semináře na téma: Děti a agresivita, Děti s poruchami chování, Děti se specifickými výukovými potřebami. Vzhledem k tomu, že šlo o projekt OP Z, v němž je zamýšlena komplexní podpora rodinám, bylo tématům rozvoji rodičovských kompetencí věnováno méně času.

Je také nutné napsat, že EUROTOPIA.CZ, o.p.s. služby poskytovala zejména klientům její SAS, která má omezenou kapacitu. „*Já bych byl/a rád/a, kdyby těch služeb bylo víc, protože myslím, že ten Bruntál je potřebný, těch rodin a dětí je řada, ale zároveň by asi bylo potřeba mít větší podporu ze strany těch institucí, ta tu není*“, říká zástupce/kyně NNO. Do března 2020 financovali tyto aktivity prostřednictvím OP Z. Po jeho uplynutí získali podporu od MPSV v Programu rodina. „*I ty víkendové pobyty. Ty jsme měli předtím v tom OP Z a teď je to z MPSV Program rodina. A nějaké nadační fondy a tak. (...). Takže vždycky se snažíme tu podporu těm rodinám tam dostat. A letos ta Rodina vyšla, loni nás z nějakého důvodu nepodpořili, ale letos jo*“ vyjádřil/a se zástupce/kyně NNO. Aktivity na rozvoj rodičovských kompetencí jsou pak závislé na tom, či NNO podporu získá. Problematické je také to, že se omezuje cílová skupina na klienty SASRD. Někteří rodiče, kterým by aktivity mohli pomáhat, nemusejí být z různých důvodů klienty SASRD.

Strategický cíl, že děti v Bruntálu budou připraveny na vstup do školy, není obecně naplňován. Změnu může přinést již zmiňovaný projekt *Úspěch zaručen*. Rozvoj rodičovských kompetencí se snaží saturovat svými aktivitami EUROTOPIA.CZ, o.p.s. ale městu by pomohlo, kdyby tyto aktivity realizovaly i jiné NNO a také, aby byli aktivně zapojováni místní aktéři (například MŠ a ZŠ). Ve městě chybí někdo, kdo by přistupoval k naplňování strategického cíle koordinovaně. Tuto roli by v budoucnu mohla převzít například MAS Hrubý Jeseník, kdyby byla personálně více podpořena.

Dopad 4. Daří se prevenci školní neúspěšnosti a podpoře žáků a studentů v dalším vzdělávání

Tento dopad souvisí především s opatřeními 2.1.3. Kariérové poradenství pro žáky, 2.3.2. Vrstevnický program a 2.1.1 Metodická podpora pedagogů. K hodnocení dopadu se přistupovalo s tím, že dopad ovlivňuje také opatření 1.2.2 Podpora komunikace mezi rodinou a školou a z výše zmíněných důvodů také 1.2.1. Doučování v rodinách.

Prevence školní neúspěšnosti částečně ovlivňuje pedagog. V práci se žáky z nepodnětného prostředí musí být pedagog dostatečně metodicky podpořen pro práci s heterogenní skupinou. **Metodická podpora pedagogů** se realizovala zejména přes projekty MAP 1 a MAP 2 a také v rámci projektu *Vím, kam mám jít*. Na podnět z pracovní skupiny Vzdělávání se realizovaly pravidelné semináře pro asistenty pedagoga a také vznikla pozice koordinátor asistentů pedagoga. Reagovalo se tak na zvýšený počet asistentů pedagoga, který vzrostl ze 14,6 úvazku v roce 2015/2016 na 45,52 úvazku v roce 2019/2020. „*Co se týče asistentů pedagoga, tak není problém sehnat lidi, alespoň kusově. Je problém sehnat lidi kvalitní a takové, kteří se na tu práci budou hodit*“, říká ředitel/ka školy. Tento trojnásobný nárůst reflektovali místní aktéři pozitivně, ale poukazovali na různou kvalitu. Také proto vzniklo pravidelné setkávání asistentů pedagoga. Setkávají se několikrát do roka a řeší různá témata – jako například autismus, fyzické oslabení, role asistenta pedagoga atd. Středisko volného času v rámci projektu *Vím,*

kam mám jít realizuje pro své zaměstnance semináře v oblasti inkluze na témata ADHD nebo efektivní komunikace s problémovými rodiči.

V lokalitě se jako prevence školní neúspěšnosti daří realizovat **doučování** dvěma NNO: Liga o.p.s. v rámci projektu *Vím, kam mám jít* a EUROTOPIA.CZ, o.p.s. z projektu prevence kriminality od města Bruntál. Liga o.p.s. zapojila do doučování čtyřicet rodin, primárně ze ZŠ Rýmařovská a ZŠ Školní, a dle odhadu respondenta/ky jde o 90 % dětí z vyloučené lokality Západ. Obě školy i Liga o.p.s. si spolupráci chválí a u žáků vnímají zlepšení. Za Ligu v Bruntálu působí doučovatel pouze na jeden úvazek, dle realizátora/ky projektu docházelo k častému střídání doučujících, ale poslední půlrok je situace stabilizovaná. Zapojeny jsou děti z první až páté třídy, protože dle respondenta/ky starší děti o to nemají tolik zájem. Doučování poskytuje i EUROTOPIA.CZ, o.p.s. Spolupracují zejména se ZŠ Okružní a ZŠ Rýmařovská. Rodiny žáků, které doučuje, jsou často klienti SASRD, kterou EUROTOPIA.CZ, o.p.s. zajišťuje také. Obě školy i EUROTOPIA.CZ, o.p.s. si spolupráci pochvalují a vidí u žáků pokroky. Z výkazů MŠMT lze dohledat, že například na ZŠ Školní se za posledních pět let snížil počet žáků, kteří musí opakovat ročník. V roce 2015 to bylo 8 žáků, v letech 2016 a 2017 to byli dva žáci a v letech 2018 a 2019 to byli tři žáci. V Tabulce 4 lze také vidět u ZŠ Školní **pokles předčasných odchodů** ze školy na 7,14 % v roce 2019. Na ZŠ Rýmařovské naproti tomu došlo na nárůstu žáků, kteří opakují ročník. V roce 2015 to byli dva žáci, v letech 2016 a 2017 nula žáků, v roce 2018 opět dva žáci a v roce 2019 čtyři. Hodnocení dopadů doučování nelze dělat pouze na základě dat k předčasným odchodům, opakování ročníků. Doučování se často projevuje například lepší připraveností žáka na výuku nebo tím, že učitel má se žákem „méně práce“. Z rozhovorů se zástupci škol si doučování všichni pochvalovali a uváděli příklady žáků, kteří měli pololetní vysvědčení nedostatečné, ale na konci roku si známky zlepšili.

Dle dokumentu MPI mělo doučování probíhat v rodinách a bylo tak vnímáno jako jedna z aktivit, jak motivovat rodiče k zapojení do školního života dětí a zvyšovat tak jejich rodičovské kompetence. Obě neziskové organizace v Bruntálu však doučují primárně ve vlastních prostorách a nedojíždějí do domácností. Dle jedné z respondentek je důvodem to, že rodiče v Bruntálu nechtějí, aby doučování probíhalo u nich doma. Jestliže se v budoucnu nebudou podporovat pozitivní vztahy mezi rodiči a institucemi, trvat na doučování v rodinách by nemuselo být přínosné.

Podpora žáků a studentů v dalším vzdělávání se daří prostřednictvím projektu *Vím, kam mám jít*, v rámci kterého se realizuje **kariérové poradenství** pro žáky šesté až deváté třídy. Zapojené jsou dvě školy: ZŠ Školní a ZŠ Okružní. Dle realizátorky projektu ostatní školy neměly na začátku zájem, ale když se později chtěly přidat, už to nebylo možné. Ostatní školy se pak zapojily do kariérového poradenství přes projekt *Úspěch zaručen*, který začal teprve v září 2020 a zatím proběhl pouze jeden kariérový workshop z důvodu pandemie onemocnění Covid-19. Kariérové poradenství projektu *Vím, kam mám jít* spočívá ve víceroch navazujících aktivitách. Jedná se například o workshopy s řemesly typu vizážistka, IT technik, stolař, zahradník atd. Na workshopech jsou vždy dva odborníci, kteří ukazují své řemeslo. SVČ také organizuje motivační skupiny pro rodiče a děti, kde jsou kariérové poradkyně. To se dle

realizátorky moc neosvědčilo, protože rodiče neměli o tuto aktivitu zájem samostatně. Pokud byla součástí ještě jiné akce¹², tak přišli. Dále pak organizovali kulaté stoly pro lektory, zástupce města, úřadu práce, zástupce ZŠ, rodiče, kde se diskutovalo o možnostech studia v regionu, trhu práce a možnostech uplatnění v regionu žadatele. V rámci projektu jsou také organizovány exkurze pro žáky v lokálních firmách. I když chybí data, kam si žáci posledních ročníků podávali přihlášky na SŠ, z reakcí zástupců zapojených škol lze projekt hodnotit pozitivně motivačně pro žáky. Pozitivně lze vnímat i to, že kariérové poradenství bylo vzápětí také součástí projektu *Úspěch zaručen*. Lze tak soudit, že o tento typ aktivity je v lokalitě, která bojuje s větší nezaměstnaností, velký zájem. K zamyšlení pak je rozšířit tyto aktivity také na žáky prvního stupně. Chybí také data, která by sledovala, na jaké SŠ si žáci podávají přihlášky.

Obecně však lze říci, že důslednými kroky se pomalu daří realizovat aktivity v oblasti prevence školní neúspěšnosti a podpory žáků a studentů v dalším vzdělávání.

8. Zhodnocení rizik při plnění cílů (obecná rizika i konkrétní rizika v řešené lokalitě)

V MPI byla identifikována tyto rizika:

1. Nedostatek finančních prostředků na realizaci aktivit MPI

Toto riziko se ukázalo jako opodstatněné. Mnoho opatření z MPI nebylo realizováno, protože mělo být součástí projektu, který připravovaly ve spolupráci tři NNO. Od zástupců neziskových organizací zaznělo, že šlo primárně o velkou administrativní zátěž, kterou při další činnosti personálně nezvládali.

2. Nedostatek personálních kapacit pro realizaci aktivit MPI města Bruntálu zejména v oblasti personální podpory škol, NNO a dalších organizací

I toto riziko se vysoce projevilo v plnění opatření v MPI. Město nedisponovalo dostatečnými personálními kapacitami, aby mohlo v realizaci MPI aktivně pomáhat. Zde by určitě stálo na zvážení personální rozšíření Oddělení školství.

3. Legislativní změny, změny podmínek dotací a již vyhlášených výzev apod.

Po září 2016 už se neobjevila žádná tak výrazná legislativní změna, která by vedla k vyššímu nárůstu vytížení pedagogických pracovníků škol.

Dle dotazovaných respondentů, kteří žádali o dotace z projektu KPSVL, šlo o administrativně náročný proces plný připomínek a slabého projektového poradenství ze strany Agentury. Stalo se, že se výzva KPSVL nestihla a čekalo se na druhou, která měla ale trochu jiné podmínky a

¹² Například v rámci akce Den země

projekt se musel přepisovat. Zde sehrálo roli i nedostatečné informování ze strany ASZ, s čím může žadateli poradit a pomoci. Projekt byl nakonec úspěšně schválen.

9. Výsledný stav vzdělávacího systému a doporučení do budoucna

Evaluační zpráva předkládá výsledky zhodnocení spolupráce Agentury pro sociální začleňování (ASZ) s městem Bruntál v letech 2017-2020 na základě analýzy výstupů a výsledků implementace Místního plánu inkluze 2017-2020. Ve městě Bruntál se během působení ASZ podařilo realizovat několik projektů v oblasti vzdělávání, a to: *Vím, kam mám jít*, *Úspěch zaručen* a *MAP 1 a 2*. Plnění MPI do značné míry negativně ovlivnil fakt, že nebyl podán zamýšlený projekt, který pokrýval téměř polovinu aktivit. Některé z těchto aktivit pokryl jiný, již podpořený projekt *Úspěch zaručen*, který byl schválen teprve v září 2020 a jeho dopady tak nelze zkoumat.

Hodnoceny byly pouze aktivity definované v dokumentu MPI. To znamená, že v této evaluační zprávě nelze hodnotit, proč v MPI nebyly plánovány aktivity, které by vedly ke snížení koncentrace dětí ze SVL na ZŠ Rýmařovská, která je ale speciální školou, a ZŠ Školní, která je školou běžného proudu, jak bylo uvedeno v Situační analýze.

V lokalitě se dařilo zejména v aktivitě doučování, které realizovaly dvě NNO. Velmi pozitivní ohlasy mělo také kariérové poradenství. Obě aktivity mají charakter motivační a udržující. Dle zprávy neproběhla další opatření aktivizačního charakteru, jako například workshopy pro rodiče, osvětová kampaň k veřejnosti. Právě aktivizace rodičů je pro lokalitu klíčová.

Na základě předložené evaluační zprávy byly shrnuty závěry a možná doporučení.

Tabulka 7 – Doporučení pro lokalitu Bruntál

ZÁVĚRY	DOPORUČENÍ
1. Personální zajištění Oddělení školství MěÚ V rozhovorech se místní aktéři vyjadřovali vesměs pozitivně ke komunikaci s Oddělením školství. Na oddělení pracují tři zaměstnanci (1 vedoucí a dvě referentky). Školy vnímají, že na oddělení se ve svých mezích snaží dělat vše, co mohou. S oddělením však řeší primárně technické záležitosti. Některé školy by například uvítaly větší metodickou podporu a koncepční přístup ke vzdělávání. i k IKV.	Podpořit zřízení další pozice na Oddělení školství MěÚ Všichni respondenti se shodli, že by rozvoji školství v Bruntálu prospělo personálně posílit Oddělení školství a mít pracovníka, který by se zabýval potřebami škol zejména po stránce koncepční a metodické. Mohl by taky pomáhat s projekty nebo v propojování místních aktérů v oblasti vzdělávání. Zvažovat lze například pozici koordinátora inkluze.
2. Síťování místních aktérů v oblasti vzdělávání Respondenti v rozhovorech uváděli, že cítí zlepšení, co se týče spolupráce s dalšími místními aktéry ve vzdělávání oproti situaci před pěti lety. Dle zjištění evaluačního výzkumu však síťování místních aktérů ještě není dostatečné. Například některé školy uváděly, že nemají moc informací o činnosti některých NNO nebo MAS. Zejména MAS Hrubý Jeseník představuje největší potenciál pro rozvoj a podporu IKV v Bruntálu. Důvody slabého síťování mohou být například: špatné vztahy z minulosti, nízký zájem o PS, jiná očekávání místních aktérů od ASZ, časové prodlevy v komunikaci s ASZ atd. Okolnosti těchto důvodů jsou více popsány v dokumentu Hodnocení kvality spolupráce.	Podpořit zřízení platformy pro sdílení Pomoc při síťování by mohlo zřízení platformy pro sdílení nebo forma společných vzdělávacích akcí. Důležité je vytvořit prostor pro pravidelná setkávání, kde všichni místní aktéři v oblasti vzdělávání budou moci společně sdílet zkušenosti nebo řešit problémy, se kterými se jinak potýká každý zvlášť. Město, školy i NNO by měly zvážit aktivnější spolupráci v MAS a využívat její prostředky pro zlepšení vzdělávání ve městě Bruntál.
3. Předškolní vzdělávání dětí ze SVL V Bruntálu je dostatečný počet MŠ pro to, aby do MŠ mohly chodit všechny děti, které o to mají zájem. Dle dat MŠMT je nadále vysoký podíl dětí, kterým je pět let a nově nastoupily do MŠ. Dle odhadů jde často o děti ze SVL. Tyto děti se pak nemusí stihnout připravit na vstup do školy.	Zřídit předškolní centrum nebo klub Podpora předškolního vzdělávání ve formě zřízení předškolního centra byla identifikována jako jeden z cílů v dokumentu MPI, ale v lokalitě dosud nebylo zřízeno.

4. Podpora rodičovských kompetencí

Předešlý závěr, že děti nejsou připraveny pro školu, úzce souvisí také s rodičovskými kompetencemi rodičů dětí z nepodnětného prostředí. V MPI byla jako specifický cíl definovaná podpora rodičů v rozvoji kompetencí motivovat děti ve vzdělávání a v pochopení vzdělání jako hodnoty. V Bruntálu působí NNO EUROTOPIA.CZ, o.p.s., která dělá pro klienty své SASRD zážitkové pobyty pro rodiny s dětmi zaměřené na podporu komunikace, výměnu zkušeností mezi rodiči, řešení konfliktů, výchovné vedení dětí a posílení rodičovských kompetencí. Rodičovské kompetence se měly podporovat i prostřednictvím doučování v rodinách, to se ale nepodařilo udělat, protože rodiny nechtěly, aby doučování bylo u nich doma.

Podpořit stávající SASRD

Rodičovské kompetence by měly být podporovány v souladu se specifikami potřeb dané lokality. Ukázalo se to na příkladu doučování, které bylo plánováno realizovat přímo v rodinách doma. V budoucnu by měly být podporovány stávající aktivity SASRD, které s klienty pracují dlouhodobě a rodiny k nim mají větší důvěru. SASRD, MŠ a ZŠ by také měly zvážit větší spolupráci ve snaze připravit děti z nepodnětného prostředí na vstup do školy a setrvání v ní.

5. Slabá podpora pozitivních vztahů

Na dosažení předešlých dvou doporučení má vliv také závěr č. 5. Město Bruntál se potýká s velkou nedůvěrou zejména romských rodičů v instituce (školy, OSPOD, NNO atd). Zástupci škol se vyjadřovali, že rodiče ze SVL mají často menší zájem o vzdělávání svých dětí a je náročnější s nimi komunikovat nebo zabezpečit pravidelnou docházku. Na řešení dané situace bylo v MPI plánováno např. zjišťování klimatu školy, zřízení pozice facilitátora, vrstevnický program. Z uvedených se podařilo realizovat pouze vrstevnický program.

Podpořit komunitní akce

V Bruntálu by se město a školy ve spolupráci s NNO měly zaměřit na práci s komunitou a na podporu komunitních akcí, například další podporou vrstevnického programu, zřízením pozice terénního pracovníka pro práci s komunitou a školami, který by byl komunitou respektován a který by mohl školám pomáhat. Další možností může být zřízení pozice facilitátora s cílem zabránit konfliktům a nedorozuměním.

6. Kariérové poradenství

V rámci projektů *Vím, kam mám jít* a *Úspěch zaručen!* se podařilo nastartovat kariérové poradenství. O poradenství projeví zájem všechny školy v Bruntálu a bylo pozitivně přijato. Projektu *Vím, kam mám jít* se účastní žáci 6.-9. ročníku. Projekt zahrnuje aktivity jako exkurze, motivační skupiny a kulaté stoly, kam jsou pozváni také zástupci SŠ a Úřadu práce. Velice pozitivně je hodnocena právě spolupráce s aktéry na poli zaměstnanosti.

Udržovat kariérové poradenství

Kariérové poradenství je pro město s velkým počtem nezaměstnaných vhodným opatřením. Školy zapojené v projektu *Vím, kam mám jít* si kariérové poradenství velice pochvalovaly. Pozitivní také je, že do poradenství jsou zapojeni také žáci 6. ročníků, co nebývá běžné. Bylo by také dobré sledovat další směřování dětí (např kam si podaly přihlášky na SŠ).

7. Doučování

Doučování v Bruntálu zabezpečují dvě NNO nebo školy samy. Obě NNO poskytují doučování ve vlastních prostorech. Jde zejména o děti ze ZŠ Školní, ZŠ Okružní a speciální školy Rýmařovská. Všechny školy si doučování pochvalovaly. U ZŠ Školní došlo také ke snížení předčasných odchodů ze vzdělávání. Doučování bylo plánováno v domácnostech, což je velice složité kvůli nedůvěře v místní komunitě. V jedné z NNO uvedli, že docházelo k fluktuaci doučujících. Situace je prý už stabilizovaná.

Rozšířit doučování

Doučování je pro žáky ohrožené školním neúspěchem velice dobrým opatřením. Bylo by vhodné služby ponechat a případně rozšířit na další školy. Školy a NNO, které doučování poskytují, by měly mezi sebou více spolupracovat. Doučování by se také mohlo rozšířit na další ZŠ. Potřebné je také stabilizovat personální zajištění doučujících.

8. Administrativní náročnost velkých projektů

V Bruntálu byly podpořeny dva podané projekty. Jeden další projekt podán nebyl kvůli **velké administrativní zátěži**. Z tohoto důvodu nebyly některé aktivity plánované v MPI realizovány. Důsledkem také je, že několik menších místních NNO není součástí žádného projektu.

Zaměřit se na malé granty

Kvůli časově náročné administrativní zátěži velkých projektů by NNO mohly zvážit systém malých grantů na komunitní projekty. Za zvážení také stojí spolupráce s MAS Hrubý Jeseník, která nabízí MiniGranty MAS vhodné také pro menší NNO, ale i školy.

10. Zdroje a literatura

Agentura pro sociální začleňování. (2017). *Situační analýza města Bruntál*. Praha: Úřad vlády.

Městský úřad Bruntál (2017). Místní plán inkluze ve vzdělávání Bruntál. 2017-2020.